

TYT

TÜRKÇE

Ders Modülleri

KONU ÖZETİ

KONU ÖĞRENME TESTİ

ÇALIŞMA TESTİ

YENİ NESİL SORULAR

DM
SERİSİ

ÖSYM SORULARI

Soru Bankası

Video
Çözümü

Uygulamayı Buradan İndirebilirsiniz.

Sonuç Video Çözüm

Download on the
App Store

ANDROID APP ON
Google play

SONUÇ
YAYINLARI

TYT

TÜRKÇE

Ders Modülleri

DM

- ❑ SÖZCÜKTE VE SÖZ ÖBEKLERİNDE ANLAM
- ❑ CÜMLEDE ANLAM
- ❑ PARÇADA ANLAM
- ❑ PARÇANIN DİL VE ANLATIM ÖZELLİKLERİ
- ❑ PARÇANIN YAPISI
- ❑ PARÇANIN ANLAMI VE YORUMU

1.
Modül

İÇİNDEKİLER

SÖZCÜKTE VE SÖZ ÖBEKLERİNDE ANLAM-I

Çok Anlamlılık	6
Sözcüklerin Anlamlarını Bağlama Göre Belirleme	8
Sözcükleri Bağlamına Uygun Olarak Boşluklara Getirme	8
Anlamca Birbirini Karşılayan Kullanımlar	8

SÖZCÜKTE VE SÖZ ÖBEKLERİNDE ANLAM-II

Sözcükler Arası Anlam İlişkileri	18
Sözcükte Anlam Olaylarıyla İlgili Kavramlar	18
İkilemeler	19

SÖZCÜKTE VE SÖZ ÖBEKLERİNDE ANLAM-III

Kalıplaşmış Söz Öbekleri (Deyimler, Atasözleri)	22
Söz Yorumu (Kalıplaşmamış Söz Öbekleri)	23

CÜMLEDE ANLAM

Cümlelerin Anlamı Ve Yorumu	35
Cümle Birleştirme	37
Cümlede Kavramlar-I	52
Cümlede Kavramlar-II	57
Cümle Anlatım Özellikleri	63
Cümlede Kavramlar-III	64
Cümle Oluşturma	67
Cümle Tamamlama	67

İÇİNDEKİLER

PARÇADA ANLAM

PARÇANIN DİL VE ANLATIM ÖZELLİKLERİ	86
Anlatım Biçimleri	86
Düşünceyi Geliştirme Yolları	90
Parçanın Anlatımıyla İlgili Diğer Kavramlar	94

PARÇANIN YAPISI

Parça Tamamlama	106
Düşüncenin (Anlatımın) Akışını Bozan Cümle	110
Parçayı Paragraflara Ayırma	110
Parçaya Cümle Ekleme	113
Karışık Olarak Verilen Cümleleri Sıralama	113
Parçadaki Cümlelerin Yerini Düzenleme	113

PARÇANIN ANLAMI VE YORUMU-I

Paragrafın Konusu	128
Paragrafın Başlığı	128
Paragrafın Ana Düşüncesi	128

PARÇANIN ANLAMI VE YORUMU-II

Parçada Yardımcı Düşünceler	131
-----------------------------------	-----

PARÇANIN ANLAMI VE YORUMU-III

Bir Sorunun Cevabı Olan Paragraflar	136
Paragraflar Arasındaki Anlamsal İlişkiyi Belirleme	137

PARÇANIN ANLAMI VE YORUMU-IV

Parçanın Yorumu	140
Özgün Sorular	141

PARÇANIN ANLAMI VE YORUMU-V

Bir Parçaya Bağlı Sorular	144
---------------------------------	-----

TYT

TÜRKÇE

Ders Modülleri

DM

**SÖZCÜKTE VE SÖZ
ÖBEKLERİNDE ANLAM**

SÖZCÜKTE VE SÖZ ÖBEKLERİNDE ANLAM - I

Çok Anlamlılık, Anlamca Birbirini Karşılayan Kullanımlar

Konu Özeti

1. ÇOK ANLAMLILIK

Türkçede birçok sözcük zaman içinde kullanıla kullanıla anlam alanını genişletmiş ve yeni anlamlar kazanmıştır. Sözcüğün birden çok anlamından hangisini karşıladığı bağlamına göre belirlenir.

“Yeni” sözcüğünün “TDK Güncel Sözlük”teki anlamları aşağıdaki gibidir.

1. Kullanılmamış veya az kullanılmış olan, eski karşiti:
Yeni giysi. Yeni ayakkabı.
2. Oluş veya çıkışından beri çok zaman geçmemiş olan:
Yeni haber. Yeni moda.
3. En son edinilen:
Yeni eve taşındık.
4. İşe henüz başlamış:
Yeni öğrenci. Yeni asker.
5. O güne kadar söylenmemiş, görülmemiş, gösterilmemiş, düşünülmemiş olan:
Yeni bir buluş. Yeni bir düşünce.
6. Tanınmayan, bilinmeyen:
Yeni imzalara rastlıyoruz.
7. Daha öncekilerden farklı olan:
Yeni ihtiyaçlarımız var.
8. Eskisinin yerine gelen:
Yeni vali çok çalışkanmış.
9. Biraz önce, çok zaman geçmeden:
“Yeni tanıştığım orman uzmanları çok nazik ve kibar insanlardı.”

ÖSYM ÖRNEK 1 (2016 YGS)

“Kullanmak” **sözcüğü**, aşağıdaki cümlelerin hangisinde “sarf etmek” anlamında kullanılmıştır?

- A) Ali, otomobildeki yedek lastiği şu ana kadar hiç kullanmadı.
- B) Yasin, uzun süre bilgisayar kullanmanın olumsuz etkilerini araştırarak.
- C) Hatice, kendisine gönderilen parayı idareli kullanması gerektiğini biliyordu.
- D) Sema, sabahları evinden işine giderken toplu taşıma araçlarını kullanıyordu.
- E) Eymen, elindeki şemsiyeyi on yıldır kullandığına kimseyi inandıramadı.

a. Gerçek (Temel) Anlam

Bir sözcüğün söylendiğinde akla gelen ilk anlamıdır:

“Aramak” sözcüğünün temel anlamı “birini veya bir şeyi bulmaya çalışmak”tır.

- Aylardır sahaf sahaf gezip eski bir kitap **arıyor**.

b. Yan Anlam

Bir sözcüğün gerçek anlamına bağlı olarak kazandığı yeni anlamlardır. Yan anlamda gerçek anlamla biçim, işlev vb. yönlerden ilgi söz konusudur.

- Babam vefat edeli çok oldu ama ben hâlâ **arıyorum** onu. (Özlemek)

c. Mecaz Anlam

Bir ilgi veya benzetme sonucu bir sözcüğün, gerçek anlamından tamamen uzaklaşarak kazandığı yeni anlamdır.

- İşe alacağım insanda dürüstlük **ararım**, bu yoksa onu işe almam. (Şart koşmak)

d. Terim

Bir bilim, sanat, meslek dalıyla veya bir konu ile ilgili özel ve belirli bir kavramı karşılayan kelimelere “terim” denir.

- Yeni oyunumuz üç **perden** oluşuyor. (Tiyatro terimi)

ÖSYM ÖRNEK 2 (2017 YGS)

Son zamanlarda genç yetişkin edebiyatının hızla filizlendiği

I

söylenbilir. J. K. Rowling’in *Harry Potter* kitaplarıyla canlanan

II

ve S. Meyer’in *Alacakaranlık* serisinin, kelimenin tam anlamıyla parlattığı kahramanlarla devam eden süreç, özellikle S. Collins’in

III

Açlık Oyunları’yla taçlandırdığı yoldan ilerliyor. Bu sürece yüksek

IV

bütçeli ve beyaz perdenin genç yıldızlarıyla renklenen uyarlama filmlerin etkisi inanılmaz...

V

Bu parçadaki altı çizili sözcüklerden hangisi mecaz anlamda kullanılmamıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

TYT

TÜRKÇE

Ders Modülleri

DM

CÜMLEDE ANLAM

4. Parçada Numaralanmış Cümleleri Yorumlama

Bir parçadaki numaralanmış cümlelerle ilgili tespit ve yorumların doğruluğunu ya da yanlışlığını belirlememizi isteyen sorulardır. Soruyu seçeneklerle cümleleri tek tek ele alıp eşleştirerek çözmek gerekir. Cümlelerle ilgili değerlendirmeler genellikle çeşitli kavramalara yaslanır.

ÖSYM ÖRNEK 4 (2017 YGS)

(I) Genç şairin kitabını, "Acaba son dönem şiirimizde ne yönde gelişmeler görülüyor, gençler nelere ilgi duyuyor, ne tarz şiirler yazmaya çalışıyor?" diyerek merakla okudum. (II) Öncelikle söylemek gerekirse şiirlerini hem teknik hem biçim bakımından hatasızca yakın yazıyor şair. (III) Bu hatasızlığın içinde okuyanı etkileyen özgün bir ifadeye rastlamak zor. (IV) Teknik ve biçim bakımından kusursuz olan bu dizeler, öğrenilmiş bir şiir hissi uyandırıyor. (V) Hâlbuki şiirde bir şair trajedisine, şairin varlığına ihtiyaç var.

Genç bir şairin eserinin değerlendirildiği bu parçadaki numaralanmış cümlelerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) I. cümlede genç kuşaklarca beğeniyle takip edildiği vurgulanmıştır.
- B) II. cümlede yapı yönünden olgun bir düzeye eriştiği dile getirilmiştir.
- C) III. cümlede anlatım bakımından kendine özgünlükten uzak olduğu söylenmiştir.
- D) IV. cümlede kimi yönleriyle eskiyi tekrar eden özelliklere sahip olduğu sezdirilmiştir.
- E) V. cümlede şairin kendi şiiriyle iç içe olması gerektiği ifade edilmiştir.

5. İki Cümle Arasındaki İlişkiyi Belirleme

Bu tür sorularda cümleler arasındaki anlamsal ilişkiyi tespit etmemiz istenir. Örneklerle ya da bilimsel verilerle destekleme, kanıtlama, neden olunan olumlu/olumsuz sonuçlardan söz etme, koşul ileri sürme, gerekçesini ortaya koyma, çelişen durumlardan söz etme vb. birçok ilişki söz konusu olabilir. Soru, seçeneklerde verilenleri cümlelerin sağlayıp sağlamadığı tek tek belirlenerek çözümlenir.

ÖSYM ÖRNEK 5 (2019 TYT)

- I. Uyku esnasında solunum sıklığının ve kalp atış hızının düşmesi, vücuda pompalanan kan basıncını azalttığından uykudayken daha fazla üşürüz.
- II. Özellikle iki üç aylık bebeklerde, uyurken değişen vücut sıcaklığına bağlı olarak ortaya çıkan ani ölümler, günümüzde yaygın olarak görülmektedir.

Yukarıda verilen II numaralı cümleyle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) I. cümlede ifade edilen konuyla çelişen farklı bir durumdan söz edilmektedir.
- B) I. cümlede anlatılan durumun sebep olduğu bir olumsuzluktan bahsedilmektedir.
- C) I. cümledeki olgunun, çocukları neden daha fazla etkilediği açıklanmaktadır.
- D) I. cümlede belirtilen olgunun her bireyde gerçekleşmediği örneklenmektedir.
- E) I. cümlede değinilen düşüncenin bilimsel olarak kanıtlandığı gösterilmektedir.

TYT

TÜRKÇE

Ders Modülleri

DM

PARÇADA ANLAM

PARÇANIN DİL VE ANLATIM ÖZELLİKLERİ

B. DÜŞÜNCEYİ GELİŞTİRME YOLLARI

Tanımlama

- Bir kavramın niteliklerini eksiksiz olarak belirtme veya açıklamaya “**tanım**” denir. Eğer bir parçada herhangi bir kavram ya da varlık “... **nedir, kimdir?**” sorularına cevap verecek bir biçimde anlatılmışsa orada tanımlama vardır.
- Tanım, nesnel olabileceği gibi öznel de olabilir.
- Bir parçada tek bir tanımın olması tanımlamaya başvurulduğunu göstermek için yeterlidir.
- “... denir, ... adı verilir, tanımlanmaktadır vb.” sözlerde tanımlama yapıldığını gösterir.

Bilinçaltı, bilincin yönetmediği eylem ve etkinlikleri belirleyen bölgedir. Soluk alıp vermek, biriyle konuşurken aynı anda resim çizmek gibi otomatik süreçler bu bölge tarafından yönetilir. Farkına varılmayan, bastırılan ilkel istekler ve korkular da bu alanda bulunur.

Örneklendirme

- Parçada bir açıklamayı pekiştirmek, ortaya konan düşüncüyü desteklemek, somutlaştırmak, inandırıcı hâle getirmek amacıyla başvuru olan yöntemdir.
- Örneklendirme yöntemi ile parçada anlatılanların akılda kalmasını kolaylaştırmak amaçlanır.
- Soyut düşünceler örneklendirme yoluyla belirginleştirilerek somutlaştırılabilir.
- Örneklendirme yapılırken genellikle “örneğin, söz gelimi, mesela” ifadeleri kullanılır. Ancak örneklendirme için bu sözlerin olması şartı yoktur. Hatta sorularda genellikle bu sözlerin olmadığı örneklendirme parçaları seçilir.

İnsan çevrede bulunan uyarıcı, olay ya da nesnelerin hepsine aynı anda yoğunlaşamaz. Çevrede bulunan uyarıcılardan, olaylardan ya da nesnelerden bir ya da birkaçını seçerek bunlara dikkat eder. **Hareket, şiddet, ani değişim, zıtlık, tekrar vb.** uyarıcının özelliğinden kaynaklanan dış faktörler dikkati etkiler. Örneğin yeşil elmaların arasındaki kırmızı elma hemen dikkat çeker. Organizmanın kendisinden kaynaklanan **ihtiyaç, ilgi, duygu, meslek, kültür vb.** iç faktörler de dikkati etkiler. **Söz gelimi eğitimle ilgili bir haber bir öğretmenin dikkatini bir mühendise göre daha fazla çeker.**

Karşılaştırma

- Parçada konu edilen bir varlığı, kavramı, durumu ya da olayı kişi, varlık, nesne, olay, olgu, durum vb. nin benzer veya ayrı yanlarını incelemek için kıyaslamaya “**karşılaştırma**” denir.
- Karşılaştırmada iki kavramın benzer ya da farklı yönleri ortaya konur.
- Karşılaştırma yapılırken “ise, göre, gibi, kadar, en, daha, oysa” gibi sözcüklerden yararlanılır. “En” ve üstünlük bildiren “daha” sözcüğünün olduğu her yerde karşılaştırma vardır.

Klasik görüşe göre insan fabrikadaki makinenin bir parçası gibidir. Verimi artırmak için işçilere daha fazla para vermek yeterlidir. Yeni görüşe göre ise insan makine değildir. Her insan birbirinden farklıdır. İnsanın duyguları, arzuları, beklentileri performansını etkiler. Hawthorne araştırmaları göstermiştir ki çalışma koşulları ne kadar kontrol altına alınırsa alınsın çalışanların bu kontrol dışında etkilendiği bir sosyal sistem vardır.

Tanık Gösterme

- Yazarın bir konudaki fikrini inandırıcı kılmak, kabul ettirmek için o konuda uzman, güvenilir birinin sözlerini aktarması şeklinde karşımıza çıkar.
- Söz kullanılmadan kişinin hangi düşüncede olduğunu belirtmesi de o kişinin tanık olarak gösterilmesidir.

Kalıcı öğrenmenin en etkili yollarından biri de bildiklerimizi başkalarına öğretmektir. **Joured, “Öğretmek, iki defa öğrenmek demektir.”** diyerek öğretmenin öğrenme üzerindeki etkisini vurgulamıştır. Zekâ, genel bir yetenektir. Herhangi bir alanda başarılı olan biri diğer alanlarda da başarılı olabilir. **Yirminci yüzyılın başlarında yaşamış olan İngiliz Psikolog Charles Spearman zekânın, genel bir yetenek ile bu yeteneğe bağlı olan özel yeteneklerden oluştuğunu belirtir.**

PARÇANIN DİL VE ANLATIM ÖZELLİKLERİ

Sayısal Verilerden Yararlanma

Bir açıklamanın çeşitli sayısal verilerle desteklenmesi, pekiştirilmesidir.

Bugüne kadar yapılan gözlemler neticesinde Manyas Gölü ve çevresinde tespit edilen **266 kuş türünden 22 türü bazı yıllar, 66 türü ise her yıl bu alanda kuluçkaya yatmaktadır**. Tüm Avrupa için nesli tehlike altında olan türler listesinde bulunan tepeli pelikan ve küçük karabatak türleri, alanda sayı olarak kayda değer bir üreme göstermektedir. 1960'ların sonunda yapılan kuş sayımlarında **60.000'e yakın su kuşu belirlenmiş olmasına rağmen 2005 yılında yapılan sayımlarda 13 087, 2010 yılında ise 19 728 su kuşu tespit edilmiştir**.

Benzetme

Aralarında ilgi kurulan iki kavram ya da varlıktan zayıf olanın güçlü olana benzetilmesidir. Bir cümle olabileceği gibi paragrafın tamamına yayılmış şekilde de bulunabilir.

Sabah güneşi gibidir güven. Işıtır yakmaz, serinlik verir, ısıtmaz, sevindirir üzmez, ağrısız dokunur insana. Bütün vakitler onunla başlar, ondan türeyip genişler. Bütün güzel duygular onun eseridir; onun elinden çıkmış, onun emanetine bırakılmıştır. Işık ne zaman gelse, gelip yerleşse yüreğe şöyle bir başını dışarı uzatıp bakar **ruh kulesinden güven**, uzaklara, en ötelere bakar; bu güzel havanın gerisinde bir kasırga var mı diye.

ÖSYM ÖRNEK 3 (2020 TYT)

Kentsel düş gücünü heceleyenler, kentin karakteri olan nesnelerdir. Bu nesneler, kentin tarihine tanıklık eden ve onunla bütünleşen varlıklar olarak kendilerini kabul ettirir. Dilsiz güçler rolünde hep sahnededirler. Galata Kulesi, Beyoğlu'nun yıkık dökük evleri, bir avlunun gölgesindeki zarif bir kuyu, kim bilir güneşin yakıcılığında hangi sohbetlere siper olmuş görkemli asırlık çınarlar, yüzyıllık bir çeşme, küçük bir fotoğrafçının vitrinini süsleyen eski aile fotoğrafları... Bu nesnelerin işlevi; varlıklarıyla kentin romanını yazmak, varlıklarını sürdürürken çağın yüklediği yeni anlamlara rağmen kente sahip çıkmaktır.

Bu parçanın anlatımında aşağıdakilerden hangisi vardır?

- A) Öyküleme
B) Örnekendirme
C) Tanık gösterme
D) Tanımlama
E) Karşılaştırma

ÖRNEK 4

Kelime anlamı baskı ya da gerginlik olan stres, karşılaşılan yeni durumlarda insanın psikolojik veya fizyolojik sınırlarının zorlanmasıdır. Stres nedenlerinin bazıları, herkesin az ya da çok karşı karşıya kaldığı günlük olaylardır. Kötü geçen bir sınav, komşunun yaptığı gürültü nedeniyle uyuyamama, baş ağrısı gibi durumlar bu türden stres nedenlerindendir. Stres nedeni olan bu durumların bazıları çok sayıda insanı etkilerken bazıları kişiselidir. Stres sadece dışsal nedenlerden kaynaklanmaz. Karamsarlık, katı düşünme, negatif içsel konuşmalar, mükemmeliyetçilik gibi içsel etkenler de stres nedeni olabilir.

Bu parçanın anlatımıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Tanımlama yapılmıştır.
B) Örneklemekten yararlanılmıştır.
C) Karşılaştırmaya başvurulmuştur.
D) Açıklayıcı anlatım kullanılmıştır.
E) Tanık gösterme vardır.

TYT

TÜRKÇE

Ders Modülleri

DM

- ❑ SÖZCÜK TÜRLERİ
- ❑ TAMLAMALAR
- ❑ FİİLLER, EK FİİL, FİİLİMSİ
- ❑ KÖK, EK, YAPIM EKLERİ
- ❑ KELİME GRUPLARI, CÜMLENİN ÖGELERİ
- ❑ FİİL ÇATISI, CÜMLE ÇEŞİTLERİ
- ❑ SES BİLGİSİ, YAZIM KURALLARI, NOKTALAMA İŞARETLERİ
- ❑ ANLATIM BOZUKLUKLARI

2.
Modül

İÇİNDEKİLER

SÖZCÜK TÜRLERİ

İsim (Ad)	6
Zamir (Adıl)	10
Sıfat (Ön Ad)	13
Zarf (Belirteç)	18
Edat (İlgeç)	22
Bağlaçlar	23
Ünlemler	24
Tamlamalar	27

FİİLLER, EK FİİL, FİİLİMSİ

Anlamına Göre Fiil Çeşitleri	40
Çekimli Fiil	40
Ek Fiil (Ek Eylem)	47
Fiilimsi (Eylemsi)	52

KÖK, EK, YAPIM EKLERİ

Kök	65
Ek	66
Yapım Ekleri	66
Çekim Ekleri	71
Yapısı Bakımından Sözcükler	76

İÇİNDEKİLER

KELİME GRUPLARI, CÜMLENİN ÖGELERİ

Kelime Grupları	91
Cümlenin Ögeleri	94

FiİL ÇATISI, CÜMLE ÇEŞİTLERİ

Fiil Çatısı	112
Cümle Çeşitleri	117

SES BİLGİSİ, YAZIM KURALLARI, NOKTALAMA İŞARETLERİ

Ses Bilgisi	129
Yazım Kuralları	142
Noktalama İşaretleri	163

ANLATIM BOZUKLUKLARI

Anlamla İlgili Anlatım Bozuklukları	181
Dil Bilgisi İle İlgili (Yapısal) Anlatım Bozuklukları	187

TYT

TÜRKÇE

Ders Modülleri

DM

SÖZCÜK TÜRLERİ

TAMLAMALAR

FİİL

EK FİİL

FİİLİMSİ

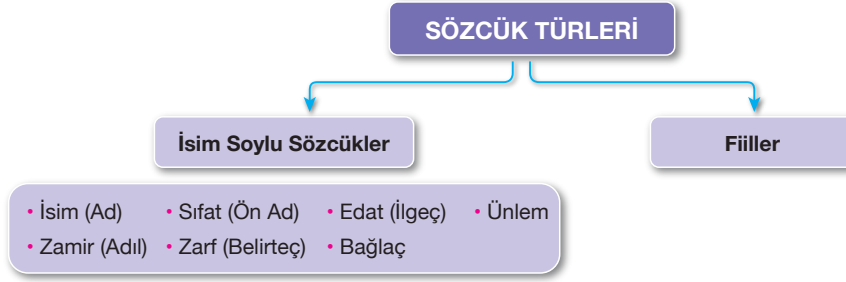
SÖZCÜK TÜRLERİ

İsim

SÖZCÜK TÜRLERİ

Türkçede sekiz sözcük türü vardır. Sözcükler temelde isim soylu sözcükler ve fiiller olmak üzere ikiye ayrılır.

Konu Özeti

➤ Sorularda “sözcüğün türü, görevi” sorulduğunda yukarıdaki şemada gösterilen sekiz sözcük türü akla gelmelidir. Öncelikle bu sözcük türlerini kısaca görelim:

İsim	➤ Varlıkları, nesneleri, kavramları karşılayan sözcükler isimdir: Ülkemizde çok çeşitli tarım ürünleri yetişir.
Sıfat	➤ İsimlerin önüne gelerek onları niteleyen ya da çeşitli yönlerden belirten sözcükler sıfattır: Bugünkü gezimde ormanda çok ilginç iki olay yaşadım.
Zamir	➤ İsimlerin yerini tutan yani onların yerine kullanılan sözcüklerdir: Şimdi siz beni dikkatle dinleyin, sorularınızı not alın, onları bana sunu bitiminde sorarsınız.
Zarf	➤ Fiilleri, fiilimsileri, sıfatları ve zarfları çeşitli yönlerden belirten sözcüklerdir: Bugün çok güzel bir hava var, çabucak hazırlanın, hemen pikniğe gidiyoruz.
Edat	➤ Tek başına anlamı olmayan, cümleye çeşitli anlamlar katan sözcüklerdir: Bunu senin için aldım.
Bağlaç	➤ Tek başına anlamı olmayan; sözcük ve sözcük gruplarını, cümleleri bağlama görevi olan sözcüklerdir: Duygu ve düşüncelerimi açıkça anlattım ama sen beni dikkate almadın.
Ünlem	➤ Duygu ve seslenme bildiren sözcüklerdir: Tüh, treni kaçırdık!
Fiil	➤ İş, durum ve oluş bildiren sözcüklerdir. Fiil olan sözcükler “-mak/-mek” getirilerek söylenebilirken fiil olmayan sözcükler söylenemez: Büyük sorumluluk üstlendi, çok çalıştı ve başardı.
Not	➤ Aynı sözcük cümlede farklı görevlerde kullanılabilir. Bu nedenle sözcüğün türünü belirlerken cümledeki kullanımına dikkat etmek gerekir. - Yaşlı adam yalnız yaşıyor. (Zarf) - Sizin şartlarınızı kabul edeceğim yalnız birkaç şartım var. (Bağlaç) - Yalnız taştan duvar olmaz. (Sıfat) - Şehir hayatında birçok insan yalnızlıktan muzdarip. (İsim)

1. İSİM (AD)

Varlıklara, nesnelere, durumlara ve kavramlara ad olarak verilen sözcüklere **isim** denir.

İnsan psikolojisi karmaşık bir **görünüm** arz eder.

KÖK, EK, YAPIM EKLERİ

Konu Özeti

- Bütün fiilimsi ekleri fiilden isim yapma ekleri olarak kabul edilir.
- Sözcük türetirken meydana gelen ses olaylarına dikkat etmek gerekir, aksi takdirde sözcüğün ekleri ve kökleri belirlenirken yanlışlık yapılır.
- Ağar- > **ak**-ar: ünsüz yumuşaması
- Adaş- > ad (d)-aş: ünsüz düşmesi
- Benze > ben(i)z-e: ünlü düşmesi
- Geç > **gec**-ik: ünsüz yumuşaması
- Yaşıyor > yaş**ay**or: ünlü daralması
- Yalnız > yal(i)nız: ünlü düşmesi
- Besle > bes(i)le: ünlü düşmesi
- Sızlıyor > sız**lay**or: ünlü daralması
- Bazı eklerin farklı işlevleri vardır, bunlara dikkat etmek gerekir:
- “-r/ -r, -ar/-er” ekinin birden fazla işlevi vardır:
- Ü**çer** kişilik gruplara ayrıldılar. (İsimden isim yapım eki)
- Sonunda o da baş**ard**ı. (İsimden fiil yapım eki)
- Çok popüler bir yaz**ar**. (Fiilden isim yapım eki)
- Onu işten çık**ar**mışlar. (Fiilden fiil yapım eki)
- Ben dışarı çık**ar**ım, siz konuşun. (Geniş zaman eki, çekim eki)
- “-(i)n ekinin birden fazla işlevi vardır:
- Kış**ın** daha çok harcama yapıyoruz. (İsimden isim yapım eki)
- Bas**ın**a kim haber verdi? (Fiilden isim yapım eki)
- Her gün yıkan**ır**. (Fiilden fiil yapım eki)
- Sen**in** değerini anlamadılar. (Tamlayan eki)
- Fikirler**in** çok ilginç geldi bana. (İyelik eki)
- “-(i)m ekinin birden fazla işlevi vardır:
- Yeni bir bir**im** kuruldu. (İsimden isim yapım eki)
- Bir dil**im** ekmek yedi. (Fiilden isim yapım eki)
- Bu günlerde çok huzurluy**um**. (Ek fiil)
- Gitmey**in**, bugün burada kal**ın**. (Kişi eki, çekim eki)
- Ben**im** tasarımlarımı nasıl buldun? (Tamlayan eki)
- Kalb**im** hızlı hızlı atıyor. (İyelik eki)
- İşim çıkmazsa sizinle gelir**im**. (Kişi eki)

- “-ıntı /-untu /-üntü ekinin hem fiilden isim hem de isimden isim yapma işlevi vardır.
- Bazı şeyleri tak**ıntı** hâline getirdi. (Fiilden isim yapım eki)
- İkisi arasında bir bağ**ıntı** yok bence. (İsimden isim yapım eki)
- “-sel/-sal” ekinin hem fiilden isim hem de isimden isim yapma işlevi vardır.
- İşit-sel, gör-sel, uy-sal. (Fiilden isim yapım eki)
- Birey-sel, duygu-sal (İsimden isim yapım eki)
- Bir sözcük birden çok yapım eki alabilir.
- Kar-ış-tır-dıkça, ön-em-siz-lik

ÖRNEK 3

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcük yapım eki almamıştır?

- A) Annem her geçen gün iyile**ş**iyor.
- B) Ülke ekonomisi için girişimci genç beyinlere ihtiyaç var.
- C) Trafik kazalarının b**ü**yük çoğunluğu sürücü hatalarından kaynaklanıyor.
- D) Türkiye’nin modern tarım yöntemlerini yaygınlaştırması gerekiyor.
- E) Yaşam koşulları her geçen yıl zorla**ş**ıyor.

ÖRNEK 4

Takma dişler kaybedilen dişlerin yenilenmesini tetikleyen bir
I
antikorun keşfi sayesinde bir gün tamamen ortadan kalkabilir.

Sözü edilen antikor, USAG-1 adlı bir genin aktivitesini

II
engellerek, belirli büyüme faktörlerinin kullanılabilirliğini

III
artırıp nihayetinde insanların yeni dişlere sahip olmasına

IV
yardımcı olmak için kullanılabilir.

V

Bu parçada numaralanmış sözcüklerden hangisi birden çok yapım eki almamıştır?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

1. Aşağıdakilerin hangisinde altı çizili sözcükler köklerinin türü bakımından birbirinden farklıdır?

- A) Yapılan deneylerde ilginç bulgulara ulaştık.
 B) Sınava giren öğrencilerin tüm soruları cevaplaması gerekiyor.
 C) Burada bilim fuarı açılacaktı.
 D) Uygun bulunmazsa çalışma grubunun faaliyetleri sonlandırılacak.
 E) Gelen şiiirlerden pek azı ölçülü ve kafiye yazılmıştı.

2. Bir söğüttür ki yaşla beslenir hatıralar

I II

Ve yaşar bir gül ömrü en uzun kahkaha

III

Ey kumralım, gönülde kökleşmenin sırrı var

Verdiğin bir azaba bir azap ekle daha

IV

V

Bu dizelerdeki altı çizili sözcüklerden hangisi kökünün türü bakımından diğerlerinden farklıdır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

3. Sözcüğün bir yapım eki almış şekline gövde denir.

Aşağıdakilerin hangisinde “-ler/-lar” eki sözcüğün gövdesine eklenmiştir?

- A) Çeşitli sırlar barındıran bir şatodur burası.
 B) Okullar açılmadan tüm ihtiyaçları tamamladık.
 C) Harita üzerindeki çizgiler, plan yapıldığını gösteriyor.
 D) Söylediğim sözlerin yanlış anlaşılmasından çekiniyorum.
 E) Eskiler böyle hâllerimizi anlatan güzel ifadeler bulmuşlar.

4. Bulutların içinde bir kapı görünür

I

Şimdi yanlış odalara dolar kum

II

Artık atını başka ovalara sür

III

Geldi geçti bir yalnızlık olduğum

IV

V

Bu dizelerdeki altı çizili sözcüklerin hangisi yapım eki almamıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

5. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde fiilden türemiş sözcük ad görevinde kullanılmıştır?

- A) Soğuk hava günlük hayatı olumsuz etkiliyor.
 B) Üç yıl oldu hâlâ vatanından ayrı yaşıyor.
 C) Bilgilerimi tazelemek için tekrar ediyorum.
 D) Oynadığı oyun tutmamış, kendi başı belaya girmişti.
 E) Aradığım kitapları bu kitapçada da bulamadım.

6. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde fiilden isim yapım eki almış bir sözcük yoktur?

- A) Hava ılık olduğu için sobaları kaldırmıştık.
 B) Evin ışık alan odaları kullanılıyor, karanlık odalar boş tutuluyordu.
 C) Hasta soluk alıp vermekte zorlanınca müdahale edildi.
 D) Bu limanda eski çağlardan kalma batık bir gemi varmış.
 E) Düşlerimde hep çocukluk günlerime giderdim.

TYT

TÜRKÇE

Ders Modülleri

DM

**KELİME GRUPLARI
CÜMLENİN ÖGELERİ
FİİLLERDE ÇATI
CÜMLE ÇEŞİTLERİ
SES BİLGİSİ
YAZIM KURALLARI
NOKTALAMA İŞARETLERİ
ANLATIM BOZUKLUKLARI**

ANLATIM BOZUKLUKLARI

Dil Bilgisiyle İlgili Anlatım Bozuklukları

ÖRNEK 16

Aşağıdaki altı çizili tamlamalardan hangisi anlatım bozukluğuna neden olmuştur?

- A) Orada yemyeşil bağlar ve evler vardı.
- B) Uzun ve eğlenceli bir yolculuktan sonra yaylaya vardık.
- C) Adamın söz ve davranışlarından polis şüphelendi.
- D) Nemli ve sıcak hava, halkı bunaltıyor.
- E) Şiddetli rüzgâr, bölgenin kıyı ve iç kesimlerinde etkili olacak.

7. EK YANLIŞLARI

- Cümlede bazı eklerin eksik, fazla veya yanlış kullanılması anlatım bozukluğuna neden olur
- Bir yönetmen(in), çektiği filme kendi bakış açısını, kişiliğini katmaması düşündürülemez. (Tamlayan eki eksikliği)
- Genç oyuncuların bir an önce şöhret olma uğruna nitelikten ödün vermemelidir. (Gereksiz tamlayan eki)
- Bağlama çalmasını (çalmayı) küçük yaşta öğrenmiş. (Gereksiz iyelik eki)
- Gençliğimdeki gezmek istediğim ülkeleri ancak şimdi gezme imkânım oldu. (Gereksiz ilgi eki)
- Doğa meraklısı ne kadar gençler varsa onların hepsini etkinliğimize bekliyoruz. (Gereksiz çokluk eki)
- Buraya gelmemin nedeni seni çok merak etmemdendir. (Gereksiz hâl eki)
- Çalışanlardan birisi bize yardım etsin. (Ek yığılması, gereksiz iyelik eki)
- Kimi belgisiz sıfatlardan sonra gelen ismin çoğul eki alması anlatım bozukluğuna yol açar.
- Bugün dünyada birçok çocuklar yeterli beslenme sorunu yaşıyor.
- Orada hepimiz pek çok olumsuzluklarla karşılaştık.
- Her gün binlerce insanlar salgın hastalığa yakalanıyor.

ÖRNEK 17

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde anlatım bozukluğu yoktur?

- A) Etkili film eleştirisi yazmasını öğrenmek için birkaç yıl uğraştım.
- B) Geçen haftaki gösterime giren yeni sinema filmine izleyici pek ilgi göstermedi.
- C) Ben burayı aldığımda otelin çok fazla problemleri vardı.
- D) Gazetenin dünkü satış rakamları henüz açıklanmadı.
- E) Bazı soruları yanlış çözmemin sebebi dikkat eksikliğinden.

ÖRNEK 18

Avusturya, İsviçre ve Almanya'daki çeşitli enstitülerde çalışan bir grup araştırmacının, bugüne kadar geliştirilmiş en küçük kuantum bilgisayarını ürettiklerini açıkladı.

Bu cümledeki anlatım bozukluğunu gidermek için aşağıdakilerden hangisi yapılmalıdır?

- A) Yükleme edilgen yapılmalıdır.
- B) Tamlayan eki cümleden çıkarılmalıdır.
- C) "Geliştirilmiş" sıfat-fiil edilgen yapılmalıdır.
- D) İlgî eki gereksiz kullanıldığı için cümleden çıkarılmalıdır.
- E) "Çeşitli" sözcüğü cümleden çıkarılmalıdır.

